

Återrapportering av lämnade viktigare yttranden från SGU, kvartal 1 2015

Sveriges geologiska undersökning (SGU) ska enligt regleringsbrev för 2015 sammanställa och redovisa ärenden av större betydelse som handläggs inom remissverksamheten. Redovisning till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) ska ske en gång varje kvartal.

SGU har i anledning av Regeringens uppdrag fastställt fyra kriterier mot vilka remissärenden ska ställas för att bedöma om remissvaren kan anses vara av större betydelse. De ärenden som SGU återrapporterar svarar upp mot ett eller flera av dessa kriterier. Kriterierna är de följande:

- principiella frågor ur geologisk eller juridisk synvinkel eller på annat sätt principiella frågor för SGUs verksamhet,
- lagstiftningsfrågor som berör SGUs politikområden,
- ärenden av nationell betydelse, samt
- ärenden med betydelse för den regionala utvecklingen.

Återrapportering i varje ärende följer i huvudsak följande systematik. Inledningsvis sammanfattas den frågeställning SGU har haft att ta ställning till. Därefter sammanfattas relevanta delar av ärendets beredning och SGUs eventuella ställningstagande och sist återges de effekter som SGU anser att svaret kan förväntas ge i samhället.

Remissvaren i fulltext kan begäras ut hos SGU:

Grus- och bergtäkter

33-73/2015 - Remitterat ärende från Länsstyrelsen i Östergötlands län gällande enskild verksamhetsutövares ansökan om att få bedriva täkt av grus och sand på fastigheten Åmmaryd 4:2 i Vetlanda kommun.

Frågeställning: vilka användningsområden är det motiverat att använda naturgrus till, och vilket ansvar har stat och kommun att inte använda naturgrus när alternativa material är möjliga att använda?

Sammanfattning: Sökanden har i sin ansökan angett att naturgrus är nödvändigt till betong och gjutgrus. Kostnaderna blir, enligt bolaget, ca 100 procent högre om

enbart helkrossad ballast används. Betong- och byggnadsindustrin har inte ekonomi att fasa ut naturgrus på kort tid. Enligt sökanden anser Trafikverket att det i dag är ekonomiskt orimligt att ersätta naturgrus mot krossat berg. I ansökan hänvisas till Jönköpings läns försörjningsplan från 1997. Vid den tidpunkten fanns inte miljömålen och inte heller formuleringen i Miljöbalken 9 kap. 6 f §. Frågan är om en sådan plan kan vara vägledande nu?

SGU för i myndighetens yttrande fram att en aktuell regional materialförsörjningsplan bör upprättas för att ge vägledning om vilka naturgrustäkter som är mest lämpade att tillhandahålla icke ersättningsbart naturgrus i regionen. SGU anser dock att det är förståeligt att, så som sökanden framfört, utgå från att en omställning tar tid. Det är trots detta viktigt att processen inleds, t.ex. genom att grovandelen (>4 mm) ersätts med bergkross och att naturgrus endast används till finandelen i betong för att därigenom hushålla med naturresurser. SGU framför vidare att det inte bör föreligga några egentliga tekniska svårigheter att växla över till helkrossad ballast för halkbekämpning. SGUs bestämda uppfattning, vilken grundar sig på såväl miljömål som miljöbalkens utgångspunkter, är att kommuner och statliga myndigheter i första hand bör efterfråga helkrossad ballast för halkbekämpning.

Samhällseffekter: Minskad naturgrusanvändning. Incitament för regionala och lokala myndigheter att ta fram materialförsörjningsplaner samt för myndigheter att axla ansvar att ta fram policys för naturgrusanvändning i linje med miljömålen .

33-2397/2014 - Överklagande till Mark- och miljödomstolen angående täkt och förädling av naturgrus och morän inom fastigheten Sidsjö 1:3 i Bräcke kommun

Frageställning: Är det tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material än naturgrus till det avsedda användningsområdet (betongballast)? En principiell fråga som ställs i ärendet är även hur långt ett enskilt företag ska gå i undersökningar för att hitta lämpligt material respektive hur stort samhällets ansvar är för dessa frågor.

Sammanfattning: Bolaget, Reaxcer AB, har ansökt om tillstånd att under en 10-årsperiod bryta 400 000 ton grus och 100 000 ton morän inom fastigheten Sidsjö 1:3 i Bräcke kommun. SGU biföll i ett tidigare skede av ärendets handläggning ansökan med förbehållet att det är viktigt att verka för en framtida omställning till att använda ersättningsmaterial istället för naturgrus samt att materialet i ett av verksamhetsområdena även bör klassas som naturgrus. Miljöprövningsdelegationen (MPD) vid Länsstyrelsen i Västernorrlands län avslög ansökan med motiveringen att Bolaget inte hade visat att det är ekonomiskt orimligt att använda bergkross i stället för naturgrus i detta fall. Bolaget överklagade beslutet. SGU har anmodats av Mark- och miljödomstolen att yttra sig i ärendet.

SGU framför i myndighetens yttrande att myndigheten delar MPDs uppfattning att det på sikt troligen är tekniskt möjligt att ersätta naturgruset med krossmaterial. Detta kräver dock omfattande undersökningar vilket sammantaget, mot bakgrund av

bolagets storlek samt den relativt låga förbrukningen av material, bör vägas in vid bedömningen av den ekonomiska rimligheten. SGU gör därför bedömningen att det i dagsläget inte är ekonomiskt rimligt att ersätta naturgrus med annat material. På sikt är det dock nödvändigt att hitta alternativ till naturgruset. Ett tillstånd bör därför inte gälla under alltför lång tid. Dock ska framförhållning och planering inte försvåras för verksamhetsutövare med för kort tidsrymd för tillståndet. Vidare framför SGU att Länsstyrelsen i samarbete med kommunerna och med stöd av branschen bör genomföra en regional materialförsörjningsplan för att tydliggöra vilka behov och vilka kända tillgångar som finns.

Samhällseffekter: Tingsrätten ändrade MPDs beslut och gav tillstånd enligt ansökan. Incitament för regionala och lokala myndigheter att ta fram materialförsörjningsplaner samt att öka kunskapen om bergets lämplighet som ballast även utanför tätbefolkade områden.

33-2415/2014 - Sand & Grus AB Jehander angående tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken på fastigheterna 1:5-1:7, 1:9-1:11 och 1:13 i Ekerö kommun.

Frågeställning: Även i detta ärende är det frågeställningar kring miljömålet Grundvatten av god kvalitet och utvecklingen av naturgrusleveranser som är aktuella.

Sammanfattning: Jehander (bolaget) har ansökt om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken (MB) till fortsatt och utökad grus- och bergtäktsverksamhet med masshantering, hamnverksamhet, bortledning av ytvatten, muddring och arbete i vatten för anläggning av ny kaj och hamn samt anläggande av en våtmark. Domstolen har önskat ett särskilt yttrande från SGU över ansökan i förhållande till 9 kap. 6f § 1 punkten MB, bilaga C, i ansökan. I bilaga C redogörs för miljömålet Grundvatten av god kvalitet och utvecklingen av naturgrusleveranser. SGU redogör i myndighetens yttrande för att det fram till 2009 fanns ett delmål om att högst tolv miljoner ton naturgrus skulle användas per år 2010. Detta var dock bara ett delmål på vägen mot generationsmålet att naturgrus endast ska användas när ersättningsmaterial saknas. Så lyder idag även formuleringen i såväl miljöbalken som i preciseringen om naturgrus i miljömålet Grundvatten av god kvalitet. Ett kraftfullt styrmedel vid omställningen från naturgrus till krossat berg är tillståndsgivningen. Så länge det finns naturgrus att tillgå kommer det att användas. En framtida brist på naturgrus kommer givetvis öka trycket på att öppna nya bergtäkter och få till stånd en produktion av så kallad helkrossad ballast för betong och en maskinsand. Det viktiga för Stockholmsregionen är att planera för områden som kan nyttjas för bergtäkter, gärna med hamnanslutning.

SGU framför även att utbudet av naturgrus bör begränsas i Stockholmsregionen för att påskynda omställningen från naturgrus till krossat berg. Under en begränsad tid kan dock uttag av naturgrus tillåtas från det aktuella täktområdet. SGU anser att det är bra och viktigt att en hamn etableras för att få till stånd en fungerande

infrastruktur för de schaktmassor och entreprenadberg som genereras vid bygget av Förbifart Stockholm. Vidare framför SGU att berggrunden i täktområdet inte lämpar sig för betongtillverkning på grund av för hög glimmerhalt samt att det är viktigt att regionala och lokala myndigheter i Stockholmsområdet planerar för bergområden med lämpliga transportvägar som kan nyttjas för bergtäkt.

Samhällseffekter: Incitament för regionala och lokala myndigheter att ta fram materialförsörjningsplaner skapas. SGU anser att remissyttrandet kan bidra till miljövänliga transporter både för hantering av tillfälliga massor men även för transport av täktmassor.

33-337/2015 (M 4309-14)- Remiss angående Länsstyrelsen i Stockholm läns beslut om tillstånd för bergtäkts- och återvinningsverksamhet inom fastigheten Haninge Ekeby 12:7, Haninge kommun

Frågeställning: Frågeställningen i det aktuella ärendet rör behovet av tåkten och om överskottsmassor av entreprenadberg i regionen i sig minskar behovet av en ny täkt.

Sammanfattning: Mark- och miljödomstolen anmodade SGU att yttra sig i ett tillståndsärende om bergtäktverksamhet i Haninge kommun. SGUs inställning är att i samhällets strävan efter att uppnå en hållbar materialhushållning ingår en restriktiv tillståndsgivning av grustäkter, vilket även framgår av 9 kap 6 f § MB och av miljömålet Grundvatten av god kvalitet. SGU anser att behovsprövning främst ska syfta till en god hushållning av ändliga material. För grustäkter ska syftet med tåkten ifråga behovsprövas. Krossat berg från bergtäkter å andra sidan är att betrakta som en oändlig resurs, även om lokala eller regionala kvalitetsvariationer kan förekomma. Behovsprövningar för bergtäkter kan ge oönskade resultat i och med att de kan föranleda verksamhetsutövare att söka nya eller fortsatta tillstånd avseende grustäkt istället för bergtäkt vilket går emot samhällets strävan att minska uttagen av naturgrus.

Huruvida de entreprenadbergsmassor som genereras i samband med större byggprojekt, i det här fallet från Norvik hamn, delvis kan ersätta stationära täktverksamheter så anser SGU att detta givetvis kan vara fallet, åtminstone sett ur ett större, regionalt perspektiv. I det aktuella fallet finns också möjligheten till och planer på att transportera massorna vidare via båt för vidare avsättning vilket innebär att det var långtifrån självklart att de befintliga, lokala materialproducenterna kunde anses tillräckliga. En god tillgång på stationära bergtäkter med lämpliga avstånd till avsättningsort är nödvändigt, i synnerhet i tätortsregioner.

Samhällseffekter: SGUs förhoppning är att fler bergtäkter i Sveriges tätortsregioner på sikt kommer att säkra en hållbar materialförsörjning och minska beroendet av naturgrustäkter.

Torvtäkter

33-130/2015 - Ansökan från Södra skogsägarna ekonomisk förening om bearbetningskoncession för energitorv på Östre mosse.

Frågeställning: Bedömning av torvmarkens lämplighet för etablering av torvtäkt ur allmän synpunkt. SGUs bedömning avser markens beskaffenhet och dess lämplighet för det tänkta användningsområdet i naturresursperspektiv.

Sammanfattning: Södra skogsägarna ekonomisk förening har ansökt om bearbetningskoncession för energitorv på Östre mosse i Jönköpingslän. SGU anför i yttrandet att bolaget inte bör beviljas bearbetningskoncession för torv på Östre mosse eftersom torv kvaliteten inte är lämplig som energitorv samt att mossen endast i begränsad omfattning är påverkad av dikning eller annan markanvändning. Torvmarker som ur allmän synpunkt och markanvändningsperspektiv är mer lämpliga för etablering av torvtäkt finns i närområdet. I regionen finns ett stort antal nedlagda strötorvtäkter, det vill säga den djupare liggande torven, som innehåller torv som är mer lämplig som energitorv. I strötorvtäkterna är torven direkt tillgänglig och dikningen av torvmarkerna gör att naturvärdet ofta är litet samt att torvmarkens funktion som kolsänka har gått förlorad.

Samhällseffekter: Nya torvtäkter etableras på lämpliga torvmarker och i torvgeologiskt lämpliga regioner, med en ökad acceptans för torvbruket som följd. God resurshushållning och positiv effekt på miljömålen Myllrande våtmarker och Begränsad klimatpåverkan.

33-2370/2015 - Ansökan från Jämtkraft AB om bearbetningskoncession för energitorv på Bölesmyren.

Frågeställning: Bedömning av torvmarkens lämplighet för etablering av torvtäkt ur allmän synpunkt. SGUs bedömning avser markens beskaffenhet och dess lämplighet för det tänkta användningsområdet i ett naturresursperspektiv.

Sammanfattning: Jämtkraft AB har ansökt om bearbetningskoncession för energitorv på Bölesmyren i Bergs kommun. SGU anser att bolaget inte bör beviljas bearbetningskoncession för torv från Bölesmyren. Anledningen är att nya torvtäkter enligt SGUs uppfattning ska lokaliseras till torvmarker eller delar av torvmarker som är väsentligt påverkade av dikning eller av tidigare täktverksamhet. Sådana torvmarker fungerar ofta som källor för koldioxid till atmosfären samt har dessutom ofta låga naturvärden. Eftersom huvuddelen av Bölesmyren är helt opåverkad av tidigare markanvändning anser SGU att den är olämplig för etablering av torvtäkt.

Samhällseffekter: Nya torvtäkter etableras på lämpliga torvmarker och torvgeologiskt lämpliga regioner med en ökad acceptans för torvbruket som följd. God resurshushållning och positiv effekt på miljömålen myllrande våtmarker och begränsad klimatpåverkan.

Områdesskydd

33-221/2015 - Förslag på komplettering av Natura 2000-nätverket i Gotlands län

Frågeställning: Länsstyrelsen i Gotlands län har föreslagit komplettering av Natura 2000-områden på Gotland.

Sammanfattning: Två Natura 2000-områden (Bästeträsk och Filehajdar) berör fem utpekade riksintressen för värdefulla ämnen eller material enligt 3 kap. 7 § 2 st, MB; Storugns-Klinthagen, Fleringe, Rute (Bunge), Stucks och Filehajdar. Rikkärr, som är en av de fyra prioriterade naturtyperna som ingår i dessa två föreslagna Natura 2000-områden, har av SGU identifierats som en av de tio högst skyddsvärda och hotade naturtyperna i myndighetens arbete med grundvattenberoende ekosystem.

SGU:s uppfattning är att fem ovannämnda områden innehåller kalkstensfyndigheter av mycket god kvalitet, att de är väldokumenterade samt är av sådan omfattning att de är av riksintresse. SGU noterar att det av underlaget i ärendet inte framgick var någonstans, inom de till ytan stora områden som länsstyrelsen föreslår som Natura 2000-områden, som de aktuella rikkärren finns eller hur vanligt förekommande de här naturtyperna är på övriga delar av Gotland. Med anledning av att det på norra Gotland finns värden som bedömts vara av intresse för hela riket när det gäller mineralutvinning, och att detta intresse kan komma att beröras av ett beslut om Natura 2000-områdenas utbredning, anser SGU att det är av stor vikt att beslutsunderlaget på ett tydligare sätt beskriver naturvärdesförhållandena och de olika naturtypernas utbredning inom de föreslagna områdena. Vidare anser SGU att båda dessa aspekter måste tas i beaktandet i beslutet av Natura 2000-områdenas utbredning.

Samhällseffekter: Bättre sammanvägning av olika intressen och tydligare beslutsunderlag.

Avhjälpan och efterbehandling

SGU dnr 33-36/2015 - Skrivelse - Tillfälle att lämna yttrande - Tillstånd till Blaikengruvan, Sorsele kommun, nu fråga om efterbehandling

Frågeställning: I fråga om efterbehandlingsplan för Blaikengruvan inkom remiss från Mark- och miljööverdomstolen (MMD) för yttrande på utredningar som genomförts av Blaikengruvans konkursbon. SGU ombads särskilt yttra sig avseende behovet av ytterligare utredningar för att kunna fastställa en slutgiltig efterbehandlingsplan för gruvan.

Sammanfattning: Blaikengruvan drevs av Scanmining resp Blaikengruvan AB 2006-2007. Båda bolagen gick i konkurs 2007 varefter Lappland Goldminers Sorsele AB (LGSAB) tog över gruvan. LGSAB gick i sin tur i konkurs 2012. Konkursbona har

förelagts att ta fram en slutlig efterbehandlingsplan för gruvan och i dom förelades bolaget att ta fram förberedande utredningar senast december 2014 för att sedan ta fram en slutlig efterbehandlingsplan december 2015. De förberedande utredningarna inkom till SGU för yttrande i januari 2015. SGU hade en dialog med både Länsstyrelsen och Naturvårdsverket inför yttrandet. Länsstyrelsen betonade behovet av att efterbehandlingen i Blaikengruvan påbörjas snarast. SGU påpekar i yttrandet att utredningarna hade brister men att de kompletteringar som är nödvändiga kan tas om hand inom ramen för den efterbehandlingsplan som ska tas fram.

Samhällseffekter: SGU lyfter i yttrandet viktiga frågor inför efterbehandlingen av Blaikengruvan. SGUs yttrande kommer att vara ett stöd vara ett stöd för tillsynsmyndigheten.

Miljökvalitetsmål

SGU-dnr 33-2466/2014 - Fördjupad utvärdering av de 16 miljökvalitetsmålen

Frågeställning: Fördjupade utvärderingar (FU) tas fram inom miljömålssystemet med några års intervall. I fördjupade utvärderingar redovisas situationen i miljöarbetet och bedömningar av utvecklingen m.m. för de 16 miljökvalitetsmålen av respektive målansvarig myndighet.

Sammanfattning: Remissen omfattar 13 av de 16 miljökvalitetsmålen (*God bebyggd miljö* och *Säker strålmiljö*, samt *Grundvatten av god kvalitet* som SGU ansvarar för, ingår ej i remissunderlaget). De olika FU-texterna kommenteras av SGU i varierande omfattning, uppdelat på *Generella kommentarer* och *Kommentarer till texten* med hänvisning till specifika avsnitt. Svaren är i första hand kopplade till SGUs ansvarsområden inom geologi, miljö och grundvatten. Frågor och ställningstaganden inom SGUs ansvarsområden ingår i mycket begränsad omfattning i flertalet av FU-texterna för de andra miljökvalitetsmålen. SGU har i de fallen påpekat var miljörelaterad geologisk och hydrogeologisk information enligt SGU påtagligt kan bidra till arbetet med det aktuella miljökvalitetsmålet. Exempel är grundvattnets roll i vattnets kretslopp och betydelse för ekosystemen, betydelsen av sura sulfatjordar, gifter i sediment på havsbotten, etc.

Samhällseffekter: SGUs remissvar omhändertas i den av Naturvårdsverket framtagna process för hantering av andra myndigheters och organisationers svar på FU-texterna. På så sätt ges förutsättningar för att påverka utformningen av FU-texten för det miljökvalitetsmål som kommenterats. De synpunkter som givits bör också användas för framtida samverkan med aktuella målmyndigheter kring miljömålsarbetet, i externa kontakter med alla slags intressenter; näringsliv, kommuner, länsstyrelser, etc. samt också för kunskapsuppbyggnad internt inom SGU.

Fysisk planering

33-1771/2014 - Vägen till ett biologiskt rikare Skåne – Naturvårdsstrategi för Skåne län

Frågeställning: Länsstyrelsen har utarbetat en naturvårdsstrategi som är inriktad mot att svara mot internationella konventioner och svenska miljömål som adresserar behovet att hejda förlusten av biologisk mångfald. SGU har fått ärendet på remiss.

Sammanfattning: SGU framför i yttrandet att det är positivt att de geologiska förutsättningarna som viktig faktor har uppmärksammats i strategin, även om SGU har haft svårt att följa hur dessa har beaktats i de underlag som strategin vilar på. De geologiska förutsättningarna presenteras i övrigt summariskt och förenklat. Eftersom Skånes geologiska förhållanden dessutom skiljer sig från stora delar av övriga landets anser SGU att geologin skulle kunna lyftas fram för ett nationellt perspektiv.

SGU framhåller att det i strategin vore lämpligt att adressera behovet av att inkludera naturen som helhet, det vill säga även de geologiska värdena, i ett naturvårdsstrategiskt arbete även om detta angreppssätt prioriteringsmässigt möjligen tillhör framtiden. Enligt SGUs mening kan det dock finnas anledning att redan i det aktuella strategiarbetet se både möjligheter och eventuella problem där bevarandemässigt två olika typer av värden (biologiska-ekologiska och geologiska) behöver prioriteras vad gäller skydd och skötsel inom samma område.

En samlad bild av naturens alla värden bör eftersträvas vid planering av till exempel kompensationsåtgärder och utbyte av mark, liksom vid områdesavgränsning och områdesval för naturskydd. Reservatens skötselplaner är idag baserade på Natura 2000-konceptets bevarandeplaner. Det är därför viktigt att beakta att även geologiska värden får en tydlig plats i förvaltningsfrågor. Skånes geologiska kvaliteter innebär att länet även har ett nationellt, och i vissa fall ett internationellt, ansvar för delar av vårt geologiska arv.

SGU redovisar i särskild bilaga även myndighetens syn på behovet av och möjligheterna att inkludera geologiska naturvärden i det fortsatta strategiska naturvårdsarbetet, även med en internationell utblick.

Samhällseffekter: SGU anser att detta är en naturvårdsstrategisk fråga som berör hela landet och som SGU med sitt yttrande vill bidra till att uppmärksamma.

Vattenförsörjning

33-2237-2014 - Remiss - Regional vattenförsörjningsplan för Jönköpings län, Länsstyrelsen Jönköpings län, 2015-01-16

Frågeställning: Länsstyrelsen har tagit fram en regional vattenförsörjningsplan för Jönköpings län och där pekat ut de, för dricksvattenssyfte, regionalt viktiga vattenförekomsterna i länet.

Sammanfattning: SGU anför att vattenförsörjningsplanen på ett värdefullt sätt lyfter fram länets naturgivna yt- och grundvattenresurser och beskrev hur de nyttjas och kan komma att nyttjas för såväl allmän som enskild vattenförsörjning. Vattenförsörjningsplanen och dess underlagsmaterial kommer enligt SGU att utgöra ett bra underlag vid tillsynsverksamhet samt kommunal och regional planering samt som stöd vid framtagande av kommunala vattenförsörjningsplaner.

Samhällseffekter: Utpekandet av regionalt viktiga vattenförekomster gör att de ges en form av skydd då dricksvattenintresset på ett tydligare sätt kan vägas mot exploatering och verksamheter som planeras i grundvattenförekomsterna och dess närhet.

33-2414/2014 -Remiss - Skyddsområde Grevie grundvattentäkt i Staffanstorp och Svedala kommuner, Länsstyrelsen Skåne

Frågeställning: Länsstyrelsen ville ha svar på vilken utformning som är mest lämplig för att skyddsområdet ska få den omfattning som är nödvändig för att skydda tälkten för dagens behov, samt vilken utformning som är nödvändig för att skyddet ska omfatta en utökad dricksvattenförsörjning i framtiden. Vattenskyddsområdets utformning och det tillvägagångssätt som tagits fram ifrågasätts av markägare inom föreslaget område vilka anser att det är omöjligt att bedriva ett konventionellt jordbruk om vattenskyddsområdet fastställs.

Sammanfattning: SGU anför att grundvattenförekomsten Alnarpsströmmen är av stor regional betydelse för framtida dricksvattenssyften och att vattentälkten ska ha ett bra skydd. SGU anser att föreslaget område och tillvägagångssätt motsvarar de råd och riktlinjer som bör följas för att få ett adekvat skydd. SGU anser dock att skyddsområdet kan utökas med ytterligare områden, framförallt för att skyddet ska ha ett framtidsperspektiv. SGU anser även att hantering och spridning av bekämpningsmedel i sårbara inströmningsområden är en verksamhet som riskerar att påverka grundvattnets kvalitet negativt och begränsa grundvattenförekomstens användningsområden och därför inte bör förekomma i dessa områden.

Samhällseffekter: Viktiga inströmningsområden i grundvattenförekomsten bör ha ett vattenskyddsområde då förorenat grundvatten hindrar dricksvattenuttag i ett flergenerationsperspektiv. Ett vattenskyddsområde har påverkan på boende och verksamhetsutövare inom området. Inom föreslaget område är det framförallt lantbruket som kan bli påverkat då spridning av bekämpningsmedel regleras.

33-236/2015- Remiss - Ansökan från Ystads kommun om tillstånd för bortledning av grundvatten för kommunal vattenförsörjning på fastigheten Herrestad 14:7, Ystads kommun

Frågeställning: Ystads kommun yrkade, hos Mark- och miljööverdomstolen, om ändring vad gäller tidsbegränsning av tillstånd för bortledning av grundvatten. Ystads kommun, i egenskap av varande dricksvattendistributör, ansåg att kommunen behöver en längre planeringshorisont än 25-30 år.

Sammanfattning: SGU motsätter sig klagandes yrkande om ändring vad gäller tidsbegränsning av tillstånd för grundvattenuttag. SGUs ställningstagande grundar sig på att myndigheten anser att alla grundvattenuttag som utgör en tillståndspliktig vattenverksamhet bör tidsbegränsas. SGU anser att det efter 25-30 år bör ske en utvärdering av vattenverksamheten, dess påverkan, närområdets och samhällets behov, grundvattenresursens status, påverkan från klimatförändringar, etc. När allt fler intressen är beroende av en resurs är det även sannolikt att miljölagstiftningen kommer anpassas efter rådande omständigheter.

Samhällseffekter: Verksamhetsutövare som får tidsbegränsade tillstånd anser ofta att verksamhetens framtidsplanering blir lidande om inte tillgången till vatten kan säkras upp. I de fall en vattenverksamhet inte skapat några olägenheter under tillståndstiden samt att det inte finns andra intressenter med större värde vad gäller grundvattenresursen eller dess påverkansområde torde det vara en enkel process att meddelas ett nytt tillstånd.

Marina frågor

33-260/2015 – Ansökan om tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft på Södra Midsjöbanken.

Frågeställning: E.ON Wind Sweden AB ansökte under 2012 om tillstånd att inom på Södra Midsjöbanken i Södra Östersjön få uppföra och driva en gruppstation för vindkraftverk samt att få utlägga och bibehålla de undervattenskablar för starkström som ingår i en större vindkraftspark. Vidare ansökte bolaget om att få utföra nödvändiga undersökningar enligt kontinentalsockellagen. Under processen uppdagades dels ett behov av kompletteringar på ansökan och dels hade nya förutsättningar för verksamheten framkommit varför Regeringen översände underlaget till SGU för yttrande.

Sammanfattning: Den ursprungliga planeringen av 300 verk på 3,7 MW vardera ändrades i den justerade ansökan till 300 verk på 7 MW vardera. Av ansökan framgår att dessa verk kan komma att ersättas med färre men kraftigare verk. Utbyggnaden bedöms i den reviderade ansökan numera kräva tre istället för två sommarperioder. Den totala bottenarealen bedömdes öka från 190 000 m² till 540 000 m². En ny kabeldragning behövdes i förhållande till den äldre dragningen. SGU anför i sitt yttrande att den ansökta verksamheten inte skulle komma att

påverka den geologiska miljön i nämnvärd utsträckning och finner inte skäl att motsätta sig verksamheten, snarare anser myndigheten att lokaliseringen var väl avvägd för vindkraftsetablering.

Samhällseffekter: Vindkraftsprojektet på Stora Midsjöbanken innebär en stor investering i förnyelsebar energi som kommer att komma samhället till gagn både i form av energi och antagligen lokalt i form av arbetstillfällen.

Kärnavfall

33-69/2015 – Svensk Kärnbränslehantering AB angående utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall (SFR) m.m. i Forsmark, Östhammars kommun, Uppsala län

Frågeställning: SGU har av Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt förelagts att i egenskap av expertmyndighet inkomma med yttrande inför miljöbalksprövningen av den rubricerade anläggningen.

Sammanfattning: SGU upplyser inledningsvis i ärendet domstolen om att geologer vid SGU gjort uppdrag åt SKB, även i programmet SFR, men att de geologer som deltagit i remissyttrandet inte har det. SGU konstaterar att myndigheten tidigare haft synpunkter på grundvattensituationen i området, framförallt vad gäller kumulativ påverkan av olika aktiviteter. SGU bedömer att hanteringen av grundvattensituationen delvis hade redovisats i ansökan och SGU anför därför i remissyttrandet att myndigheten förutsätter att resten av påverkan kommer att rymmas inom SKBs egenkontroll. Utöver grundvattensituationen i området framför SGU att myndigheten förutsätter att SKB gjort grundliga analyser av eventuella rasrisker inom området och att detta också omfattas av egenkontrollen.

Samhällseffekter: Slut- och mellanförvaren av kärntekniskt avfall är en nationell angelägenhet och det är viktigt att underlaget är så väl genomarbetat som möjligt är eftersom ansvaret löper över oöverblickbar tid.

33-628/2015 - Utkast till nationella planen för hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall

Frågeställning: SGU har översänts Strålskyddsmyndighetens nationella plan för hantering av uttjänt kärnbränsle och ombetts inkomma med synpunkter på planen.

Sammanfattning: Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har till uppdrag att se till att det finns en aktuell nationell plan för hantering av uttjänta kärnämnen. Planen ska innehålla den redovisning som är nödvändig enligt artikel 12 i rådets direktiv 2011/70/Euratom. SSMs utkast till rapport beskriver övergripande de svenska principerna (*handlings-linjerna*), det organisatoriska och rättsliga ramverket (*ramverket*) samt de strategier (*nationella program*) som styr omhändertagandet av samtliga typer av radioaktivt avfall i Sverige, idag och i framtiden. Vidare redovisas

en förteckning över mängden använt kärnbränsle och radioaktivt avfall samt uppskattningar av framtida kvantiteter.

SGU har i sitt yttrande inte haft något att invända mot den nationella planen och dess uppställning, varken kring de övergripande svenska principerna (handlingslinjerna), ramverket (organisatoriskt och rättsligt) eller strategierna (det nationella programmet). SGU framför dock att det i planen saknas en slutlig utformning för SFL, Slutförvar för långlivat avfall. Geologi och grundvatten, det vill säga faktorer som påverkar säkerheten och den yttre miljön, kommer att bli mycket viktiga vid den kommande lokaliseringsstudien varför SGU gärna hade sett att den nationella planen hade varit tydligare på denna punkt. SGU uppmärksammar även att det saknas medel för oberoende forskning som kan mäta sig med den forskning som industrin, genom SKB, bedriver.

Samhällseffekter: Hanteringen av kärntekniskt avfall är en nationell angelägenhet och det är viktigt att underlaget är så väl genomarbetat som möjligt är eftersom ansvaret löper över oöverblickbar tid och att en felaktig hantering kan få katastrofala konsekvenser.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Lena Söderberg.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologerna Kristian Schoning, Mattias Göransson, Karin Grånäs, Gunnel Ransed, Emil Vikberg, utredaren Peter Åkerhammar, avdelningschefen Anna Åberg, Göran Risberg, Kaj Lax, stabschefen Per Klingbjer, verksjuristen Carin Lundberg och juristen Fredrik Bäck, den senare föredragande, deltagit.

Lena Söderberg

Fredrik Bäck